

DOMOLJUB



Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezno številko se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 27.

V Ljubljani, dne 6. julija 1916.

Leto XXIX.

Obletnica.

Dobrih štirinajst dni je tega, kar je ogrski ministrski predsednik grof Tisza prebral izjavo našega zunanjega ministra Buriana, v kateri je povedal, kaj hoče naša država doseči v sedanjih vojski. Zunanji minister sam nima pravice govoriti ne v ogrskem, ne v našem državnem zboru, ki sicer, kakor vemo, sploh ne zboruje; njegovo mesto so delegacije, ki jih tudi ni. Zato je pa naprosil Tiszo, naj prebere njegovo izjavo. Potrebna je bila, ker so pred njim govorili že zunanji ministri drugih, tudi nam sovražnih držav; zlasti angleškemu ministru Greju je bilo treba odgovoriti, ki se je pred kratkim skliceval na to, kako je pomagal ob posvetu državnikov v Londonu svoj čas, da so se razna vprašanja ob balkanski vojski mirno in za Avstrijo ugodno rešila, in iz tega hotel posneti, da bi se z njegovo pomočjo dala preprečiti svetovna vojska, ko bi bila Avstrija hotela sprejeti od njega predloženi posvet zastopnikov velikih držav o njenem sporu s Srbijo.

O takem posvetu ali konferenci, kakor mu pravijo s tujo besedo, se je že mnogokrat govorilo in naši sovražniki so vse storili, da bi bili pred svetom našo državo naslikali kot vzrok svetovni vojski, češ da ni sprejela od Angležev predlaganega posveta. Ta misel more dobiti zase samo človeka, ki se popolnoma pozabil, za kaj je šlo med nami in med Srbijo.

Predlani v nedeljo pred sv. Petrom — te dni smo doživeli drugo obletnico — je bilo, kar sta v Sarajevu nasilne smrti v vseh nas neizmerno žalost končala svoje življenje prestolonaslednik Franc in njegova žena Zofija. Natančna preiskava je dognala,

da so zarotniki dobili orožje iz srbske kraljeve orožarne, da jih je srbski častnik učil streljati in metati bombe, in da so vedele, kaj se namerava, osebe zvezane s srbskim kraljevim dvorom in s srbsko vlado. Naši državniki, ki so odgovorni za politiko v državi, in dolžni odstraniti vse, kar grozi njenemu mirnemu obstoju, so po natančnem predudarku sklenili, da hočejo priti s Srbijo do čistih računov, izlepa, če sprejme v ta namen sestavljene pogoje, če pa ne, pa tudi izgrda. Že prej, zlasti ko je naš cesar proglasil, da spadata Bosna in Hercegovina v našo državo, so nam Srbi dali mnogo posla in s svojimi pripravami za vojsko proti nam, tudi silno stroškov. Ob balkanski vojski je šlo tudi vse navskriž in tudi takrat je imela naša država strašne sitnosti in novih ogromnih stroškov. Kravavo dejanje v Sarajevu je izbilo dno. Ko bi bila Avstrija takoj napovedala vojsko Srbiji, ko se je dognalo, kje je imel divji umor svoje korenine, bi ji ne mogel nihče nič očitati. Pa ni, nego stavila je prej svoje zahteve, stroge in odločne sicer, toda le take, ki naj bi ji zagotovile v Srbiji mirnega sosedu. Nedavno se je dognalo, da bi bila Srbija te pogoje sprejela, ko bi ne bila Rusija skočila vmes. Ta ji ni dovolila sprejeti omenjenih pogojev in ji je seveda za slučaj vojske obljubila svojo pomoč.

Pa še nekaj se je zdaj odkrilo. Ko je bila Avstrija že napovedala Srbiji vojsko, bi se bila dala svetovna vojska še vedno preprečiti, ko bi bili hoteli Angleži in Rusi le količkaj pripoznati, kako nujno je bilo, da se uredi razmere s Srbijo. Brez kapljice krvi bi bilo šlo, ker je naša država ponovno izjavila, da ne mara v sporu s Srbijo nobene pti zemlje si prisvojiti, in ker je dne 31. julija 1914 sklenila celo, da je s posvetom zastopnikov velikih držav

(Angleške, Francoske, Rusije, Nemčije) zadovoljna, samo da mora imeti prej neko jamstvo v rokah proti Srbiji. Sprejela je ta-le predlog, ki so ga dne 30. julija Grey, nemški poslanik Lihnovski in ruski poslanik v Londonu sestavili, in ki slove: »Ko primarširajo Avstrijci v Belgrad in se tam ustavijo, bodo velike države presodile, kako more Srbija zadovoljiti Avstrijo, ne da bi svoje državne pravice in svojo neodvisnost oškodovala.«

Torej brez krvi! Srbi bi pustili, da zasede naša armada Belgrad in naši vojaki bi bili tam ostali, dokler bi se zastopniki velikih držav ne dogovorili, kako naj se doseže mirno srbsko sosedstvo za Avstrijo. Ruska armada je bila pa že ponoči dne 30. julija mobilizirana in vsa reč se je zasukala tako, da se je po svetu vnel krvavi požar, ki še danes ni pogasjen. Zdaj je cela srbska država na tleh, srbska vojska poražena, ljudstvo glada, boleznih in trpljenja izžeto, kralj pregnan, Anglež v nevarnosti celo na svojih otokih, Francoz v vednem strahu, da mu Nemec ne pride v Pariz, Belgija uničena, velik del Rusije v naših in nemških vojakov rokah.

In zdaj — po dveh letih — naš zunanji minister brez vsake želje po kakih prilastitvah, s tisto potrpežljivo mirnostjo poudarja, da smo miroljubna država, da naše zahteve za slučaj miru ne bodo visoke, in da nočemo pravzaprav nič drugega, nego zagotovilo, da bomo v miru lahko živeli in se razvijali.

Rim.

Praznik sv. apostolov Petra in Pavla. Kdor ga je kdaj doživel v Rimu, ga ne pozabi nikdar več.

Kresno solnce kot zlat blesk, razlit nad Rimom. Po cestah hite romarji v pisanih nošah vsega sveta. Hrepeneče hite, vsi proti istemu cilju. Tam na velikanskem trgu sredi slikovitih stebrišč stoji tempelj, kakršnih nima svet. Po stopnicah stopajo romarji kvišku, mogočna bronasta vrata so široko odprta, in tisoči in tisoči stopajo skozi vrata. Kakor valovi se gibljejo množice. Notri vonj po cvetju in kadilu in morje lučic. Tam gori pa se dviga oltar nad grobom sv. Petra. In nad oltarjem v nedosežni višini kupola in v kupoli silen napis: »Ti si Peter Skala, in na to skalo bom zidal svojo Cerkev in peklena vrata je ne bodo premagala!« In orglje buče in iz zbora se sliši nepozabni spev:

O srečni Rim! S krjvo apostolov
Škrlatno oškropljen in posvečen,
Presegaš ti lepote vse svetá!

Kdor je slišal ta spev, ga ne pozabi nikdar. —

Svetovna vojska je odtrgala narode od Rima. Noben romar ne more poklekniti na grob sv. Petra, da bi molil tam za svoje, za ljudstva, za blaženi mir, za edinost med narodi, da bi ponavljal tisto Gospodovo molitev: da bi bili vsi eno! In nobeden ne more k čuvarju tam ob grobu, k njemu, ki je Petrov naslednik in Kristusov namestnik na zemlji, da bi mu potožil svoje gorje, ponovil svojo ljubezen in zvestobo in prejel njegov blagoslov. V Rimu gospodari sedaj vlada, ki je njegov in naš sovražnik. Med nami in sv. Očetom stoje sovražne armade in ne puste ne njemu, da bi nas tolažil, ne nam, da bi iskali pri njem pomoči in tolažbe.

A če ločijo od Rima naša telesa sovrane meje, našega duha in naših src ne morejo ločiti. Naša srca so v Rimu pri sv. Očetu. V duhu smo romali na praznik sv. apostolov na grob sv. Petra in v dubu romamo v Rim vsak dan. Vsak dan smo s srcem pri sv. Očetu. Zakaj mi vemo, kaj nam je Rim. Rim je nam sveto mesto. Tam so grobovi svetnikov, od tam nam je prisijala luč sv. vere in tam je še vedno živo središče vsega krščanstva. Naj tudi sovražniki ravnajo s sv. Očetom, kakor da je njih jetnik, sv. Oče dviga blagoslovljaje roke nad nami in vsemi narodi, in naj bi mu uklenili roke, njegova ustna bi še šepetala blagoslov, in naj bi zaglušili njegov glas, njegovo srce bi vendar molilo za nas.

V tej strašni vojski se je tako očitno pokazalo, kam žene narode človeška politika brez vere in Boga. Toliko je bilo govorjenja o svobodi in bratstvu narodov, a kaj je bil konec vsega? Kravavo klanje! Zastonj — brez vere in Boga nikdar ne bo na svetu sporazumnosti, ljubezni in miru. Človek brez vere je sebičen in zato sovražen, in taki so brez vere tudi narodi in države. Evangelij miru je božji evangelij. Kristus ga je prinesel in njegova Cerkev ga hrani in sv. Oče je njegov glasnik. Le iz Rima more iziti glas resničnega in blaženega miru. Sv. Oče je namestnik »Kralja miru«, zato more biti tudi le on pravi

posredovalec miru in razsodnik narodov. Sv. Oče je oče vseh, zato vse ljubi in vsem želi, kar je najslajšega na zemlji, medsebojno ljubezen, mir, a on more tudi zagotoviti ta mir in to ljubezen, saj je Sv. Duh z njim, Duh sveta in Duh moči. O ko bi mu narodi z zaupanjem izročili svoje pravde in prepire, kako hitro bi prišel blaženi mir!

Ko je to tako očitno, in ko sv. Oče od početka vojske doslej neprestano misli in dela le za mir, pa nekateri sčujejo zoper njega, kakor da je on kriv, da vojske še ni konec. Človek ne bi verjel, da je kaj takega mogoče. A že mora biti, zakaj le taka satanska zloba je mogla zbežati tudi nekatere sicer dobre ljudi. Bog odpusti tistim, ki v teh strašnih časih rujejo zoper edino, kar nas še more rešiti, zoper vero in Cerkev, zoper sv. Očeta in Rim! In naj bi bilo vojske danes konec, ako ne bo narodom glas sv. Očeta svet, bomo, preden mine četrt stoletja, doživeli novo, mogoče še strašnejšo vojsko. Rusi že premišlujejo, koliko bodo takrat lahko vrgli armad na bojišče — če se bodo naprej tako množili, bodo lahko spravili skupaj, tako pravijo, 20 milijonov vojakov — in imajo tudi resno voljo pripraviti se na novo vojsko. Zato more mir zagotoviti le pameten sporazum, a ta je mogoč le v duhu krščanstva, če se narodi zopet zavedo evangelijskih resnic. A te resnice svetu oznanja ravno sv. Oče v Rimu.

Kaj storiš, če ti kdo grdi očeta ali mater? Hrbet mu obrneš, zakaj tak človek ni tvoj prijatelj. Obrni hrbet tudi njemu, ki ti grdo govori o sv. Očetu in Cerkvi! O Rim, da bi mi mogli zopet kmalu poročati k tebi in poklekniti na grob sv. apostolov in poljubiti sv. Očetu blagoslovljajočo roko! Saj vemo, da bomo iz njegove roke prejeli mir, zato bo naše romanje — romanje velike srčne zahvale. Kako lep bo tisti čas! Naj bi kmalu kmalu prišel!

Pregled po svetu.

Romunija. Romunski listi pišejo o začasni demobilizaciji in sicer zaradi žetve. V Italiji pa sodijo, da ni žetve, ampak da so močne ruske čete v bližini romunske meje, povod za razorožitev. Ni izključeno, da bo ententa ravnala z Romunijo, kakor z Grčijo.

Grčija. Grški kralj Konstantin se poda v notranjost dežele, ker ne mara vplivati na volitve. Nasproti listom je izjavil, da so ga višje koristi grškega ljudstva, ki mu preti lakota, nagnile, da je podpisal zahteve entente; tako upa, da bo izvlekel deželo iz stisk. Kralj je tudi podpisal splošno razorožitev armade in mornarice.

Amerika se zapleta v vojsko. Sv. oče Benedikt XV. je posredoval za mir, a kakor se čuti, brezuspešno. General Pershing, ki je imel za prvo silo 15.000 mož, je v prvih spopadih izgubil baje 8500 mož. Nahaja se 60 milj zahodno od Carrizala, Mehikanski general Car-

ranza, ki koraka proti ameriški meji, ga namerava odtrgati od drugih čet in ujeti. — Wilson je naročil, da morajo vse tovarne, ki izdelujejo strelivo in orožje kljub drugim naročilom, delati za domačo armado. Angleži so zaradi tega v velikih skrbih, ker bi jim pošel vir za dobavo streliva. Ameriški bogataši so nevoljni na Wilsona. — Neposredni spor med Mehiko in Ameriko se utegne preprečiti, ker so izpustili pri Carrizalu ujete Američane.

Amerika in Mehika. Položaj je zelo resen. Mehikanski general Carranza je sklical državni zbor, ki naj napove narodno vojsko. V Zedinjenih državah so poklicali pod orožje zadnjo tretjino oborožene armade. Zahteva se popolna blokada Mehike. Ameriškim državljanom ovirajo v Mehiki prosto pot v domovino; smatrajo jih za talnike. Mehikanska armada ima že 150.000 vojakov.

Zdaj se odloči. Splošna ofenziva hoče, kakor pišejo, dovesti bojevanje do odločitve. Angleška svetovna sila napenja zadnje moči. Ako bi se ne doslegla odločitev, se je bati lakote osobito v Švici; zato so ukrenili, da se izdajo izredne odredbe, da se odvrne lakota.

Vodja Ircev obsojen na smrt. Sir Roger Casement je kot veicizdajalec obsojen na smrt.

Svetovna vojska.

Vrhunec bojevanja: Ogenj na vseh bojiščih od Dunkirchena do Bagdada. — Na skrajšani bojni črti v južnih Tirolah izgubljajo Lahi svoje moči z brezuspešnimi napadi. — Ob Soči strašno pokanje. — V bojih z Rusi napreduje zlasti Linsingenova armada, ki potiska Ruse nazaj. Južno od Dnjestra se avstrijske čete dobro ustavljajo, dasi je premoč ruskega vojaštva ogromna. — Angleži nastopili. Napadi na 250 kilometrov dolgi črti. Nemci so se deloma umaknili. — Turkom gre bolje.

VOJSKA Z ITALIJO.

Skrajšana bojna črta na ozemlju proti Lahom. Vojaški oziri so povzročili, da se je črta na bojišču med Adizo in Brento primerno preuredila. Vse delo je bilo končano v enem tednu. Prazniti so jele naše čete (mirno in nemoteno) ponoči 25. jun. Opustila se je zgolj neugodna prednja črta med dolino Astiko (ki gre od Arsiera proti severu) in med dolinjo Sugansko dolino. Lahi so obstreljevali opuščene postojanke cel dan. Prav tako tudi odsek med Adizo in Astiko, ki je bil že davno opuščen. Naše čete pri tem niso izgubile ne topov, ne strojnih pušk, ne bojnega materiala; tudi ujetih ni bilo nič. Pač pa so imeli Lahi krvave izgube ob napadu na Monte Testo; več laških bataljonov je bežalo vsled ognja naših topov v dolino Posina.

V ozemlju Krna in Mrzlega vrha so bili Lahi nedavno grozovito tepeni. Tudi napade 25. jun. so Lahi v tem odseku plačali z mnogimi izgubami.

Južna obsoška fronta. Dne 27. junija so se pričeli na odsekih pri gori Sv. Martina, Sv. Mihaela in na črti ob Doberdobski planoti strahoviti topniški doboji. Ko se je razširil ogenj na vso planoto in dosegel največjo silo, so sledili pehotni napadi. Napadi so se zavrli deloma z našimi protisunki. Posebno ljuti so bili boji v noči 28. junija na prostoru pri Sv. Martinu. Ključ od Gorice so obstreljevali Lahi s topovi, nato pa skušali pognati v boj velike pehotne sile, ki so jih pa naši odgnali. Sovražne čete, ki so bile vdrle v prednje jarkove, so naši krepko vun vrgli. — V južnem odseku Doberdobske planote so Lahi več dni, osobito pa 1. julija, vzdrževali peklensko streljanje s topovi; napadali so prostor vzhodno od Selc tudi ponoči, a naši hrabri borilci so vse vzdržali.

Med Brento in Adižo, kjer imajo naši močne postojanke, so 27. junija in naslednje dni pritiskali Italijani na več mestih: v Val dei Tosci, pri Monte Pasubio, pri Monte Rasta, Monte Zebio in drugod. Napadi se niso obnesli, marveč so Lahi odnesli krvave butice. Pri naši postojanki Barcarola je streljalo laško topništvo na lastno pehoto, ki je boječe prodirala. Ujetih je bilo ob raznih spopadih v teh krajih 1030 mož. — 30. junija in naslednje dni so naskakovali Lahi naše postojanke v okolišju vrhov Cima Dieci, Monte Zebio in pri Monte Pasubio. Napadi so bili brezuspešni.

Na koroški bojni črti. V odseku Plöcken južno od Ziljske doline so Lahi ponavljali brezuspešno naskoke. Pri Freikoffelu in Velikem Palu so se naši 26. in 27. junija s sovražnikom večkrat spopadli in sicer v hudem ročnem metžu. Hrabri branilci so se čvrsto držali. Odbili so vse napade in obdržali vse postojanke. V Pustrski dolini obstreljujejo daleč noseči topovi kraje Innichen in Sillian.

VOJSKA Z RUSI.

Večji boji v dneh 25. in 26. junija so bili severno od Kutý-ja (zahodno od Černovic) in pri Sokulu (severno od Lucka). Naši so ujeli par sto Rusov. Pri Kolomeji v vzhodni Galiciji je 27. junija napadal Rus na 40 km obsežni bojni črti. Naše hrabre rezerve so se krepko upirale velikanski premoči; šele proti večeru so se umaknile proti mestu in se ustalile vzhodno in jugozahodno od tam. Severno od Kolomeje pri Obertinu so naši odbili dva silovita ruska napada.

O bukovinskem bojišču se je izrazil grof Tisza v ogrskem državnem zboru tako-le: »Naše armade, ki se bore v Bukovini, so stale več časa nasproti premočnim sovražnim silam in pod pritiskom teh brezštevilnih sil so morale, kakor je znano, nadaljevati svoje umikanje. Posledica je, žal, da se nahaja večji del Bukovine v roki sovražnika.

Umikanje se je izvajalo v popolnem redu in so se zadale sovražniku znatne izgube. Naša armada se drži tudi danes v popolni strnjivosti, popolnoma sposobna za boj.«

Tako je govoril prejšnji teden ogrski ministrski predsednik. Kako jasno je, da rusko uradno poročilo pretirava, če beremo v njem n. pr. sledeči odstavek:

»Po zadnjem poročilu se je povišalo število ujetnikov, ki jih je ujela armada generala Brusilova; tudi plen se je pomnožil. Od 4. do 22. junija smo ujeli 4031 častnikov, med njimi generale in vojaške zdravnike, vojakov pa 194.041, zaplenili pa 219 topov, 644 strojnih pušk, 196 metalcev min, 146 topniških voz in 38 žarometov.«

K temu bahavemu poročilu pa pristavlja naš vojni tiskovni stan med drugi msledeče: »Ako bi bili res izgubili na ujetnikih 200.000 mož, nam ne bi — če odštejemo primerne odstotke kr-

od Kolkov, jugozapadno od Sokula in pri Vičinih osvojila ruske postojanke. Zapadno in jugozapadno od Lucka so Rusi izgubili 1365 mož.

Da v Voliniji napredujemo, priča lepo število ujetnikov. Od početka junija je bilo južno od Pripjeta zajetih 23.075 ruskih vojakov in 158 častnikov. Severovzhodno od Tarnopola so avstrijski, ogrski in nemški bataljoni zopet osvojili višino Vorobijovko in ujeli okrog 1400 mož.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Sovražniki se gibljejo na vseh črtah. Angleži so nastopili v odseku od prekopa La Bassée do južno od Somme. Prožili so topove, spuščali smrdljivi dim in nevarne pline. Toda niti tu niti v Champagni se napadi niso obnesli. Enako so onemogli Francozi s svojimi poizkusi v okrožju Verduna. Zapiralni ogenj nemškega topništva jim je prizadejal strašanske izgube. Med ujetimi



Učinek 42 cm bombe pri Kovnu.

vavih izgub — preostal ne v Voliniji in ne ob Dnjestru niti en vojak več. — Topov moderne sestave je zapadlo sovražniku 36; te so naši vojaki razstrelili in uničili. Vzdani topovi, ki so jih zajeli Rusi, so pa starejšega liva.«

Linsingenova moč. Berolinski list »Lokalanzeiger« izvaža o položaju na bojišču: V sled nastopa Linsingenove vojne skupine v Voliniji se že zdaj lahko trdi, da se je ruski načrt, ki so ga Rusi začeli z dvanajstdnevno ofenzivo, izjalovil. Ni se le ustavilo njih napredovanje, še celo umikajo se. Od dne do dne se krči prostor, ki so ga z velikimi žrtvami pridobili. Pri Sokulu se je Linsingenovo levo krilo strnilo s hrabriimi avstrijskimi branilci bojne črte ob Stiru pri Kolkih. Pri Lipi stoje njegovi vojaki ramo ob ramo z drugimi avstrijskimi četami. — Dne 30. junija je Linsingenova nova armada zahodno

Francozi se nahajajo 16 letni fantini. — Pri Verdunu je baje okrog 60.000 Rusov. Kljub temu priznavajo vojaški kritiki, da se je položaj Francozov zelo poslabšal in sicer zaradi najnovejših nemških uspehov. Obkolitev s severozahoda in zahoda napreduje.

Tudi Angleži so nastopili. Nemške čete so odbile 29. junija več angleških sunkov pri Richenbourgu (zahodno od mesta Lille) s protinapadi. Tudi topovi so močno rohnili. — Angleško-francoski napad se je pričel na 250 km dolgi črti in sicer po sedemdnevni, silno močni artiljerijski pripravi. Angleži delujejo posebno s plini. Na obeh bregovih Somme je imel sovražnik nekaj uspehov. Nemci so se deloma umaknili iz popolnoma razstreljenih prednjih jarkov v postojanke med prvo in drugo črto. — S tem je dosegla svetovna vojska višek, kajti boj besni na črti od

Dunkircherna noter do Bagdada.

TURČIJA V VOJSKI.

Turške čete pred Trapezuntom. — Turško uradno poročilo pravi, da se turška ofenziva ob reki Coroh nadaljuje in da so Turki dne 23. junija zavzeli ruske postojanke, ki leže samo 25, oziroma 30 km južno od kraja Of in mesta Trapecunt. Sovražnik se umika dalje proti severu in je izgubil ob Corohu do 2000 mrtvih. — Tudi v južni Perziji Turki prodirajo.

Ruski parniki potopljeni. Turški podvodni čolni so potopili ob kavkaški obali štiri velike ruske parnike; eden izmed njih je bil zaseden s četami.

BALKAN.

Položaj na macedonski meji se ni izpremenil. V dolini Vardar in na južnih slemenih gorovja Belasica traja — kakor pravi uradno poročilo iz Sofije — vse dni streljanje s težkimi topovi na obeh straneh. — Dne 24. junija smo prisilili z našim ognjem Francoze, da so morali izprazniti svojo postojanko severno od kraja Gorni Poroj. Ogenj našega topništva je zrušil 23. jun. na desnem bregu Vardarja dva sovražna topova in povzročil razstrelbo v skladiščih streliva. Na celi bojni črti se bi jejo skoraj vsako uro boji poizvedovalnih čet in prednjih straž z našim ugodnim uspehom. Sovražni letalci so metali neprestano zažigalne bombe na polja.

Tedenske novice.

Duhovniške spremembe v Ljubli. škofiji. Premeščeni so čč. gg. kaplani: Skrbec Matija iz Škocjana pri Mokronogu zja stol. vikarja in kaplana stolne župnije sv. Nikolaja, Kete Ivan iz St. Vida pri Ljubljani k sv. Petru v Ljubljani, Vavpetič Frančišek s Koroške Bele v St. Vid pri Ljubljani, Golmajer Frančišek z Iga na Vrhniko, Vidmar Frančišek iz Košane na Ig, Klemenčič Ivan iz Starega trga pri Ložu v Mengeš, Kranjc Josip iz Trebnjega na Dobrovo pri Ljubljani, Jare Martin z Dobrove na Rako, Kapš Rudolf iz Vipave v Trebnje, Zavrl Alfonz iz Črnega vrha nad Idrijo v Vipavo, Hrovat Ivan iz Cerkeļ pri Kranju v Dobruče, Luder Alojzij z Bohinjske Bistrice v Črmošnjice, Petrič Gabriel z Bleda v Ribnico, Gabrovšek Frančišek iz Hrenovje v Cerkeļe pri Kranju, Zalokar Anton iz Črnomlja v Črni vrh nad Idrijo, Črnugelj Anton iz Stopič v Črnomelj, Kreč Anton iz Senčurja pri Kranju v Borovnico. Simenc Josip, prefekt v zavodu svetega Stanislava, na Mirno. — Nameščeni so častiti gospodje semeniški duhovniki: Frakelj Frančišek v Vrčmah, Frančič Ivan v Stari Loki, Kramarič Ivan v Senčurju pri Kranju, Kres Josip v Kranjski gori, Lesar Alojzij v Starem trgu pri Ložu, Mevželj Ivan v Trnovem na Notranjskem, Tome Alojzij sen. v

Mokronogu, Vercé Frančišek v Toplicah, Zupančič Ivan na Trebelnem; čč. gg. novomašniki: Klemenčič Josip v Starem trgu pri Ložu, Lavrič Vincenc pri Sv. Trojici v Tržišču, Skobe Ignac v Senožečah, Skubic Anton v St. Janžu, Sparhakl Karol na Bledu, Tomé Alojzij v Stopičah, Torkar Anton v Škocjanu pri Mokronogu, Žužek Karol v Knežaku, Bukovec Martin na Bohinjski Bistrici, Garše Martin na Koroški Beli, Jager Matija v Hrenovcih.

Prvi novomašniki iz zavoda Svetega Stanislava. Zadnje nedeljo so opravili prvič sv. daritev bivši gojenci v zavodu Sv. Stanislava čč. gg.: Vinko Zor iz Preske, Peter Flajnik, Andrej Stare, Jožef Žužek in Franc Urbanec.

Odlikovanje. Preč. gospod Frančišek Žvan, župnik na Bohinjski Bistrici, je dobil častno znamenje II. razreda z vojno dekoracijo s spregledom takse. — Gdčna Frančiška Zemljan, šolska voditeljica, srebrno častno svetinjo Rdečega križa z vojno dekoracijo. Naznanilni pismi jima je takoj izročil sam tamošnji c. kr. štacijski vojaški poveljnik.

»Občinska uprava«, glasilo kmetske županske zveze, je po skoro dveletnem prestanku, ki so ga povzročile vojne razmere, zopet izšla. Iz predgovora uredništva v prvi številki lista, ki je izšla te dni, posnemamo, da se je kmetski županski zvezi posrečilo dobiti novih sodrušnikov ter tako listu zagotoviti redno izhajanje. »Občinska uprava« bo prinašala poljudno pisane članke strokovnega značaja, ki bodo v prvi vrsti ravno v sedanjem času zanimali župane kot tudi druge naročnike. List bo imel, kot doslej, stalno rubriko, kjer se bo na vprašanje naročnikov odgovarjalo. Poleg tega bo »Občinska uprava« prinašala važnejše sklepe in odredbe deželne odbora, pa tudi druge krajše zanimive sestavke. Izhajal bo enkrat na mesec na 12 straneh. Celoletna naročnina je kakor poprej 6 K. Prva številka prinaša strokovni sestavek »Izterjevanje denarjev od občanov za javne občinske potrebe po § 84. občinskega reda kranjskega« in zanimiv zgodovinski spis »Kaj so bili župani nekdaj«. Oba članka se bosta nadaljevala v prihodnji številki. Nadaljno vsebino lista tvorijo nekrolog »† Andrej baron Winkler«, za tem važnejše uradne zadeve iz deželne odbora in kratke notice pod »Razno«, med njimi tri važne razsodbe c. kr. upravnega sodišča na Dunaju v zadevi prispevka za preživljanje svojcev mobilizovanih. List »Občinska uprava«, ki je namenjen v prvi vrsti našim avtonomnim oblastvom in drugim javnim organom, je ravno v tem času zelo potreben ter ga radi dobre vsebine najtopleje priporočamo.

Gasilstvo. Na praznik sv. Petra in Pavla je bilo odlikovanih 8 članov ljubljanskega gasilnega društva, in sicer s častnimi in zaslužnimi kolajnami Rdečega križa.

Smrtina kosa. Umrl je na Vrhniki Fr. Tršar st., oče vrhniskega župana. Vrlemu možu, ki je doživel lepo starost 75 let, večni mir! — V Vogljah pri Kranju je 25. junija umrl mož poštenjak Mihael Globočnik, posestnik in načel-

nih Gasilnega društva. Zavratno bolezen si je napokal, ko je bil poklican pod orožje.

Prve sveže smokve so prišle na ljubljanski trg. Blago je dobro in lepo.

Potres. Dne 29. junija, malo pred polnočjo, je bil, kakor se naznanja iz Adlešič, v ondotnem okolišču precej močan potres.

V Savi utonili. Zadnje nedeljo po poldne se je vozilo več otrok in nekaj vojakov po Savi blizu Ježice. Čoln se je prevrnil. Utonila sta dva dečka: 11 letni K. Kos z Ježice, 7 letni begunski otrok C. Hlede in baje tudi en vojak. Vsi drugi so se le s težavo rešili.

Vojna razstava na Dunaju je bila otvorjena 1. julija. Slovesnost se je izvršila v navzočnosti nadvojvode Franc Salvatorja in vojnega ministra Krobatina.

Obsodba. Nemški socialdemokratski poslanec Liebknecht je bil dne 28. jun. v Berlinu zaradi poizkušene vojne izdajstva obsojen na poltretje leto ječe.



Vojaške novice.

Pozdravljen domači kraj! Ljubi »Domoljub«! Upamo, da zopet kmalu prideš k nam na te visoke tirolske grebene, kjer ni ne steze, ne potu. Kamor je v mirnem času komaj stopila noža divje koze, prihajaš Ti k nam, slovenskim vojakom. Že dolgih 11 mesecev smo tukaj, kjer si gledamo v oči s kletim sovragom naše domovine, a ni bilo tedna, da nas ne bi bil obiskal. Hvala Ti za dobroto!

Včasih si katero zapojemo, a le bolj tiho, kajti onstran skale so že izdajalci.

Kličemo izdaleč: Pozdravljen bodi domači kraj in vsi, ki ste doma; posebno pa udje mladeniških Marijinih družb in katoliških izobraževalnih društev, in ve dekleta ter ostali mladeniči in moške. Fakuč Frančišek, Ustje pri Vip.; Furlan Anton, Lozice; Marc Kocijan, Planina; Gergol Ant., Glavina Ivan, Ivancič Anton, Jaksetič Anton, Dekleva Alojzij, Puntar Jožef, Segina Karel, Petrič Edvard, Mavrič Anton, Dulmovič Karel, Rajhard Josip, Vrančič Josip. — Z Bogom in Marijo!

Edino veselje marsikateremu slovenskemu vojaku je dober časopis, ki ga vsaj nekoliko razvedri. Poddesetnik Janez Sever (voja pošta 26) piše upravi »Domoljuba«: Prav lepa hvala za Vašo dobroto, da ste mi tako hitro poslali zaželeni »Domoljub«. Komaj sem čakal, da sem se malo razvedril nad njim. Tukaj sem namreč sam Slovenec pri kompaniji; nimam nobenega tovariša, da bi se kaj pogovoril. Doma sem Vaš list rad prebiral, zdaj pa že 15 mesecev nisem imel v rokah slovenskega časopisa. Nisem prej nehal čitati, dokler nisem vsega prebral. Prav lepo se mi je videlo, ko sem bral o slovenskih junakih. Pa tudi jaz zahvalim Boga in Mater božjo za vse varstvo in za zdravje. Upam, da mi bo ljubi Bog dal zdravje tudi naprej. Želim ljubo zdravje tudi Vam in vsem bralcem in bralkam »Domoljuba«.

Vojni invalidi, ki iščejo zaposlitve in zaslužka, se naj v tej zadevi obrnejo do posredovalnice, ki je za Kranjsko na državni obrtni šoli v Ljubljani. Delodajalci se prosijo, naj naznanijo posredovalnici vsa za invalide prosta službena mesta.

Ranjen je bil na severnem bojišču vojni kurat č. g. J. Golec. Bil je na ruski fronti zadet in zasut od granate. Zdravi se v Mariboru. Sedaj ima že dvojno odlikovanje: duhovski križec in kolajno, ki se zove »signum laudis« (znamenje pohvale).

Pozdravi. Iskrene pozdrave pošilja iz dolgočasne bolnišnice v Solnogradu vsem slovenskim materam in dekletom v trdni nadi, da v kratkem zopet gredo nad polentarja: Četovodja P. Marolt, desentnik Al. Jerčič, korp. P. Senko, inf. P. Žitko. — »Iz strmih hribov, kjer je več sneg in mraz, kjer biva pod skalami kakor lisjaki, kjer se vseeno dobro počutimo, pošiljamo slovenski fantje lovskega bataljona srčne pozdrave vsem bralcem »Domoljuba«, vsem prijateljem, znancem in slovenskim dekletom: Četovodja Ivan Goropečnik — Dobrova, lovec Fr. Nussdorfer — Slap pri Vipavi, Anton Raspor — Duplje, Ivan Knapčič — Verd pri Vrhniku, Jožef Klančar — Osolnik, Fr. Kastelic — Grosuplje. — Iz pogorja Rombov prišlejo vojaki domobranci in pošiljajo vesele pozdrave vsem doma ostalim fantom, dekletom, staršem, naročnikom »Domoljuba: Jožef Kraševac — Viševac pri Ložu, Muhič Gašper — Ambrus, Mirko Prevec — Vrhnik pri Ložu, Janez Janežič — Markovec pri Ložu, Rok Gregorc — Hraše pri Smledniku.

Zahvala. »Presrečno se Vam zahvaljujemo jaz in moji tovariši za Vaš cenjeni »Domoljub«, ker tukaj na Dunaju ne dobimo nič slovenskih časopisov. Iz »Domoljuba« vsaj vidimo, kako je še kaj na Kranjskem. Vaš list ima zmeraj dosti novic od polentarijev in mnogo kratkočasnih stvari. Listek in tudi skrilavica nas zanimljeta. Pozdravi! Anton Glavan, Kaiser-Jub.-Spital na Dunaju.

Kdo ve, kje se nahaja poddesentnik Andrej Komel pp. 97, 1. stot. Doma je iz Lok, župnija Solkan pri Gorici. Pogreša se od 14. novembra 1914. Poizveduje in stroške plača sestra Antonija Remec, vas Loke št. 3, p. Solkan pri Gorici.

Zopet eden. O črnovojniku Francetu Sušnik iz Jame, občina Mavčiče, ni bilo 8 mesecev nič slišati. Sedaj se je oglašil iz ruskega ujetništva. Piše, da se mu še ne godi preveč slabo za te razmere. Nahaja se v guberniji Kijev. Dopisnica je domače, zlasti starše, zelo razveselila. Naj bo to sporočilo v tolažbo vsem, ki še pogrešajo svojcev. Dopisnica je romala 8 tednov.

Do pol milijona mož. Ruska južno-zahodna armada je izgubila v preteklem mesecu vojske 500.000 ranjenih, mrtvih in ujetih.

Kralj Peter ja, kakor se čuje, smrtonovno obolen.

19 sovražnih letal premagal. Stotnik Bölcke v nemški armadi je dne 27. junija zvečer sestrelil že 19. sovražni aeroplan pri selu Thiaumont vzhodno od Verduna.



Razne novice.

Skrb za vojne sirote. Krški škof dr. A. Hefter naznanja, da se je njegovemu pozivu odzvalo 957 koroških družin, ki so voljne sprejeti vojne sirote, in sicer 632 izmed njih brezplačno. Nekatere družine jih bodo sprejele celo za svoje. Na vprašanje, kdaj bodo dobili te sirote, jim je škof odgovoril, da bo to uredilo deželno društvo za preskrbo vdov in sirot, zraven pa pristavil: »Sprejmite otročiče kot dragoceno zapuščino naših mrtvih junakov. Vzgajajte jih z očetno ljubeznijo v strahu Gospodovem za dobre kristjane in vrle Avstrijce...! Bog Vas za to blagoslavlja! Naj se nad Vami izpolni obljuba Gospodova: Kdor sprejme enega izmed teh malih v mojem imenu, mene sprejme!«

Spominska kolajna sv. očeta, ki jo izdajo v Vatikanu vsako leto o prazniku sv. Petra in Pavla, kaže letos na eni strani podobo Benedikta XV., na drugi strani je pa alegorična slika, ki kaže papeža, kako kleči pred Marijo ter prosi za mir. Marija prihaja v oblakih ter drži v desnici oljčno vejico. Okrog je napis: Kraljica miru — prosi za nas, in letnica 1916. — To svetinjo dobe kardinali v zlatu, člani papeževega dvora srebrno, vatikanski uradniki pa brosnato.

Dnevi brez masti. Na Dunaju se posvetujejo, če bi kazalo vpeljati dva dneva v tednu, ko se ne bi smela prodajati (in tudi ne rabiti!) mast.

Še je življenje v Gorici. Kljub temu, da ga ni dne, ko se ne bi oglašali ali laški letalci s strojnimi puškami ali pa laški topovi, je v Gorici še precej živahno. Procesije sv. Rešnjega Telesa na prostem sicer ni bilo, a se je s tem večjo iskrenostjo izvršila v stolni cerkvi, kjer je imel veliko sv. mašo msgr. Kastelic. Za olupšavo je skrbel stolni vikarij dr. Kobal.

Praska. V romunskem mestu Galaču so bili hudi nemiri med delavstvom in vojaštvom, ker je oblast prepovedala shod organiziranih delavcev. Pri obhodu delavstva so se spopadli vojaki in delavci. Vojaki so na povelje ustrelili in ubili 9 delavcev, 25 pa ranili.

Izdatna pomoč — za Ruse. Japonski finančni minister je izjavil, da dela v japonskih tvornicah za strelivo in orožje 180.000 mož več kakor lani.

Toča. V gornji Italiji je močna toča pobila in popolnoma uničila bogata žitna polja. Ponekod so bili posamezni kosi tako veliki, da so pobili veliko perutnine.



Dopisi.

Smlednik. Dne 22. junija se je izgubila oziroma ubežala posestniku Jeraju št. 1, telica stara 7—8 tednov, splošno bolj bele barve, okrog vratu pa je imela rjavo liso. Tozadevna poročila, oziroma obvestila naj se blagovoljno pošljejo posestniku samemu, oziroma njegovi ženi v Smlednik št. 1. Kakor se domneva in se je moglo opaziti, je telica bežala proti vasem Voklo in Vogle.

Leše pri Tržiču. Izredna čast je letos doletela znano, obcespoštovano hišo Rahotovo in ž njo vso lešansko faro. Ze tretji sin sedanega župana, frančiškan o. Metod Valjavec, je namreč imel v farni cerkvi 2. julija t. l. novo mašo. Kolikor nam je znano, je na Kranjskem poleg imenovane samo še ena družina, iz katere so izšli trije, še sedaj živeči duhovniki-bratje. Novomašniški pridigar je bil novomašnikov brat g. dr. Jožef Valjavec; zlasti ganljivo pa je bilo videti, ko sta pri oltarju g. novomašniku levitirala dva brata duhovnika, oba salezijanca. Srečni družini čestitamo iz dna srca. Slovenska domovina je po pravici ponosna na take družine.

Iz Bele Krajine. Komu ni znana župnija Radovica ob hrvaški meji! Zgodovinar Valvazor piše o tem kraju: »Ti gorica mila, vrt nebeških trtic si.« Res lep je naš kraj, da ga vsak tujec občuduje. Da ga ljubijo domačini, je lahko umljivo. In res, tukajšnji prebivalci so navezani na svoj dom z vso dušo. To ljubezen kažejo posebno sedaj v tej strašni vojski, v katero so odšli navdušeno in veselo skoraj vsi moški. Bati se je bilo za obdelovanje polja in vinogradov; toda na pomoč je priskočilo naše vrlo ženstvo. — Ljubezen do domovine se je pokazala tudi, ko je bilo razpisano vojno posojilo. Pri tukajšnji hranilnici in posojilnici se je podpisalo 24.100 K; občina Radovica je podpisala 2200 K. Teden »Rdečega križa: Hranilnica in posojilnica je dala 30 K, šolski otroci so zbrali 25 K, dekleta Marijine družbe 190 K 60 vin., dva člana 8 K, skupaj 253 K 06 v.

Iz Sel pri Šumberku. Dne 9. junija je padel na italijanskem bojišču, zadet od šrapnela Jožef Krevs, podomače Kovacov Jože iz Sel. Odtrgalo mu je pol glave in je bil takoj mrtev. Pokojnik je vstopil spomladi l. 1915. kot prostovoljec v vojno službovanje. Boril se je dalj časa na severu, zadnje mesece pa na laškem bojišču, kjer ga je dohitela smrt v cvetu življenja. Rajni Jože je bil član tukajšnje Marijine družbe, vedno vesel ter splošno znan kot sila postrežljiv mladenič. — Doma zapušča žalostne starše in sestro, brata pa v vojni. Spavaj sladko, hrabri junak, na tuji italijanski zemlji, ki si jo napojil z lastno krvjo! Pokoj tvoji duši!

Iz Istre.

1. Mlekarna Hrušica s podružnico Brezovica je imela svoj 12. redni občni zbor 18. junija 1916. Borila se je tekom teh let z velikimi težavami, a je pod vodstvom blagopokojnega

msgra. Rogača, dekana v Hrušici, srečno premagala vse ovire ter se razvila v zavod, ki je prvi in najsolidnejši te vrste na Primorskem sploh. Vsled bližine Trsta ima še lepo podočnost. Koliko dobrega je mlekarna storila, koliko zmislila za živinorejo zbudila, koliko samozavesti in ponosa med gospodarji oživila, bodo pokazali šele poznejši časi. Gotovo je, da je mlekarna središče gospodarskega življenja gornje Istre, in če bo šlo tako srečno naprej, bo veliko pripomogla, da ne bomo čutili slabih nasledkov vojne v toliki meri kot bi jih sicer. — L. 1915. je imela mlekarna 977.539 K 1 h prometa, torej okroglo 22.000 manj kot en milijon kron. Koncem leta 1915. je imela 729 članov, premoženje inventar v znesku 19.877 K 20 h, nepremični, to je hiše v Hrušici in Brezovici z zemljiščem 30.222 K 70 h, rezervni zaklad preteklih let 25.443 K 3 h, čisti dobiček leta 1915. 1355 K 60 h. Skupni rezervni zaklad 26.798 K 63 h.

Lani je plačala mlekarna za blago svojim zadrugnikom 284.823 K 44 h. — Mlekarna ima v Trstu osrednjo prodar-

anami v bolnišnici na Ogrskem; I. Samec, Prelože 21, dobil 21 strelcev, umrl na kraški fronti; Bubnič Peter, Pregarje 50, mladenič, padel v Karpatih; Dekleva Anton, Zajevšje 17, mož, umrl avgusta v Karpatih; Gustinčič Anton, Tatre 35, mož, umrl na laški fronti 21. junija 1915; Jožef Mahne, Tatre 26, mladenič, padel 1915 na goriški fronti; Jožef Frank, Pregarje 20, mladenič, padel v Besarabiji; Parapat France, Pregarje 18, padel v Besarabiji; Luka Franc, Pregarje 39, zasul ga je plaz, domia žaluje za njim 9 otročičev. — Vsled strele v glavo na obeh očeh je oslepel Mahne I. iz Rjavč št. 9.

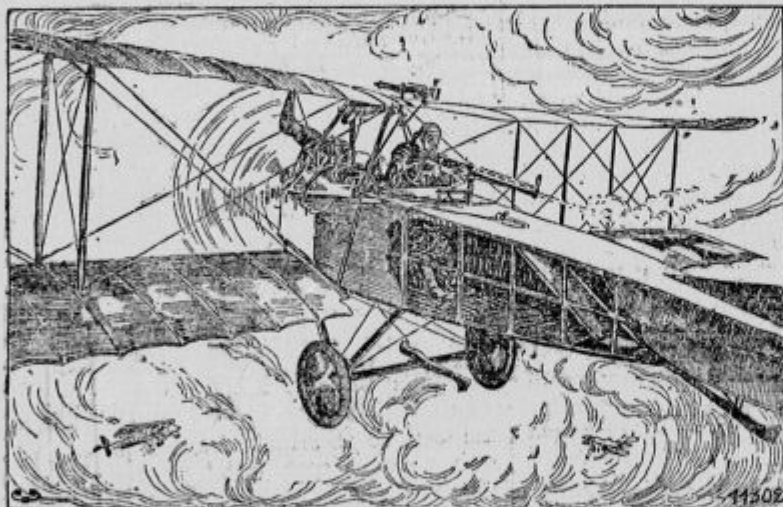
3. Novomašnik tržaške škofije č. g. Anton Požar je opravil prvo sveto daritev dne 2. julija v Brezovici pri Herpeljah. Že več kot 60 let ni bilo tu nove svete maše. Bog daj poklicev v duhovski stan!

4. Naši možje in fantje rosijo svojo srčno kri po bojiščih, žene in dekleta pa ponekod (Bog varuj, da bi o vseh to trdili) lepe obleke kupujejo in podporo razsijljejo. Čemu to? Saj fantov ni, da

6. »Gospodarska zadruga« v Podgradu je prejela od kulturnega sveta za Istro na razpolago plemenskih prešičev in svinjic, da jih razdeli med člane, in sicer samce zastoj, samice proti polovičnemu plačilu.

7. Podružnica Rdečega križa v Trstu uraduje izključno v laškem ali morda še v nemškem jeziku. Zakaj ne bi tudi v slovenskem?

8. Tudi — prerok. Začetkom svetovne vojske je v Polžanah pri Materiji umrl star fant, ki so mu dejali »ate nebeški«. Tobakovega dima ni maral, zadnje molitve po sv. maši tudi ne, vince pa je rad cukal, če ga je dobil. Večkrat je kar v cerkvi med opravilom napravil kak škandal in začel »pridigati« in »žegnovati«. Tudi pri sv. Jakobu v Trstu je poskusil. Navadno je pridigal o žveplu, ki bo padalo z nebes in o strašnih šibah, ki bodo prišle, ker se je »ate nebeški« razjezil zavoljo zadnje molitve po sv. maši. Trdil je, da je vsega kriv »antikrist«, rojen v Bolonji. Eni so dejali, da je »ate« obseden, drugi da je nor, zdaj pravijo nekateri, da je »tudi prerok«. Žveplo še sicer ne pada, če odštejemo odpadke aeroplanov v podobni bomb, a šiba je vendar tukaj! Počivaj v miru »ate« Jurij! Mogoče si vendar v svoji modrosti kaj malega uganil.



Naš aeroplan v boju s sovražnim letalcem.

jalno »Via delle poste« in še tri podružnice. Koncem junija t. l. se je odprla v prostorih kat. tisk. društva pri sv. Antonu novem četrti podružnica. Mlekarna je bila od začetka in je še zdaj pod vodstvom duhovščine, ki deluje popolnoma brezplačno. Zdi se, da je ravno tako delovanje od Boga blagoslovljeno, ko vodstvo javno kaže, da mu je pri srcu edino le blagor ljudstva. Ti pa, dobro ljudstvo, oklepaj se mlekarne, podpiraj jo, deluj zanjo, kajti le s skupnim delom, združeno močjo in dosledno, le če boš samo v sebi rešitev našlo, boš v resnici svobodno na lastni ljubljeni zemlji, in Bog bo rosil blagoslov na tvoje prizadevanje.

2. Kronika gorja v kraju Pregarje. Za rodno zemljo so darovali življenje: Tomažič Ivan, Huje 13, posestnik, zapušča enega otroka, umrl za legarjem v Besarabiji 3. julija 1915; Cek Jožef, Huje 19, mladenič, umrl vsled ran v bolnišnici v Schardingu; Valenčič Ivan, Huje 26, mož, umrl za

bi vas gledali, mož ni, da bi vas cenili. Vojaki pa, ki jih je vojna uprava poslala na pomoč za poljska dela, so pre pametni in zraven še poročeni. Bolj ko se v teh strašnih časih lišpate, bolj kažete, da niste vredne sreče v zakonu in je tudi ne boste deležne. Vse pa, ki podporo prejimate, predno tiste denarce zapravite, obrnite jih in glejte, če se jih morda ne drži strjena kri, kajti podpora je cena krvi.

5. Pametna misel. Krajni šolski svet v Materiji pod predsedstvom g. glavarja B. Kastelica je sklenil, da se mora kaj storiti za nadziranje šoli odraslih otrok, ki mlajše kvarijo. Naprosil je gospoda glavarja, kot predstojnika občine, ki vodi policijsko službo, naj se za večje pregreške otroci od 12. do 16. leta kaznujejo po potrebi z zapornom. Nadzorstvo vodi občinski stražnik, po vaseh pomagajo občinski čuvaji. Kaznuje se ostro zlasti ostajanje zunaj cerkve med službo božjo, ponočno postopanje, poškodba tuje lastnine.

Naša vojska.

O Bog! Iz nebes
ozri se zares
na nas na zemljo,
da mir že skor bo!

Poglej na vojake!
Nadloge prav vsake
jih zdaj doleté.
Ozri se na njé!

Sovražnik je mislil,
la boče nas stisnil;
zdaj zanj je slabó
nam vtekel ne bo.

Šo Lah! veseli
na fronto pripeli,
la Avstrijo zmeli,
Primorje bi vzeli.

Tako so dejali,
da radi razklali
bi naše dežele.
Oh prazne te želje!

Se zganejo naši,
in Lah se prestraši;
kar more beži,
da ne obleži.

Mu nič ne pomaga,
če kliče tud' vraga.
Naj Rus bo al' Lah.
Ja steremo v prah.

Invalid J. Zmrzlikar
Sp. Bernik.

Listek

Gramoz in Otrobek.

Vesela povest z žalostnim koncem.

Spisal —r.

(Dalje.)

To povabilo je pa učinkovalo na Gramozovo jezo, kakor olje na razburkane valove. Ker so prihajali vedno novi kupovalci in je videl, da ne more z Otrobkom nič več nemoteno govoriti, mu je voščil lahko noč in odšel domov. Od samega veselja je bil tako zmeden, da je pozabil celo na — poper.

Stopal je lahko in radostno po Dunajski cesti, kakor pred tridesetimi leti, ko je mislil, da se bo priženil na grunt. Razložek je bil samo ta, da je videl takrat v duhu lepo domačijo, v njej pa mlado brhko ženo, ki ga bo kratkočasila in mu hladila srce, sedaj pa je imel pred očmi tisočake in okroglega Otroba, ki mu bo pospravljaj, kuhal in pomival.

Prišla je dogovorjena in težko pričakovana nedelja. Gramoz se napravi v prazniško obleko, navije si košate brke, seže z rokama parkrat v še vedno goste lase in vtakne v žep od Pija VI. podarjeni in od očetov podedovani cekin.

Mož je namreč nekje bral, da grofi in baroni podarijo ob priliki zaroke nevestam rodbinski kinč. Zato je hotel tudi on, kot potomec stare cestarske rodovine, pokloniti svoji izvoljenki v znamenje ljubezni in zvestobe rodbinski — cekin.

Otrobek je ženina težko pričakoval in temu primerno prijazno sprejel. Dasi je bil nedeljsko oblečen, se je vendar le opravičeval, češ da se ni utegnil preobleči, kakor bi se bilo spodobilo.

»Toliko imam opraviti s prodajalno in kuho, da niti pospraviti nisem utegnil,« je dejal prišlec, prestavil stole z nepravlega mesta na pravo mesto in pobrisal mizo, na kateri bi bil komaj solnčni žarek našel kak prah.

Pogovor se je izprva sukal krog vremena, preskočil potem na cestarsko pokojnino in mokarijo ter se naposled ustavil pri križih in težavah samskega stanu.

Po tem uvodu je prišel za Gramoz, čas, da »praša«. Najprej se odkašlja, seveda čisto po nepotrebnem, nato pa začne s svečanim glasom: »Gospa moka-rica, zadnjič ste v prodajalni omenili, da bi radi stopili v sveti zakonski stan, če bi le poznali kakega poštenega in pametnega človeka. Takega moža dobite lahko v moji osebi. Lahko rečem z mirno vestjo, da sem pošten, trezen in celo delaven član »Svete vojske«. Imam, kakor veste, malo pokojnino, ki človeka pošteno živi, in par stakov na strani za slučaj kake bolezn. Tudi je še toliko moči v mojih kosteh,

da vam vzdignem vsako vrečo. Mislim, da bi midva prav lahko izhajala. Zato sem se danes odločil, da pobaram, če bi me hoteli za moža.«

Pri teh besedah pogleda Gramoz s strahom na vrata, če ne bo morda kdo stopil v sobo in mu zopet preprečil odločilno besedo.

Toda njegova bojazen je bila zastoj. Zakaj »gospa moka-rica« je bila zaklenila vrata v predsobi in zataknila zvonec, da bi ju nihče ne motil.

Otrobek je sprejel snubitev z velikim veseljem. Najraje bi bil padel snubaču krog vratu, kakor je videl naslikano na neki razglednici, na kateri sta se dva zaročala. A Gramoz je bil iz previdnosti ali pa neprevидnosti — tega nisem mogel dognati — spravil med se in Otrobek vso širino javorjeve mize.

In tako se je zaroka med Gramozem in Otrobkom izvršila brez vsega tistega objemanja in lizanja, s katerim se sklepajo pogosto take »zaroke«, ki ne privedejo nikdar do oltarja in porok.

Sedaj je pa prišel za srečnega ženina tudi svečani trenutek, ko je imel pokloniti nevesti rodbinski cekin Gramoz. Imel ga je zavitega v nič manj ko desetih papirjih. Med odvijanjem je pripovedoval njegovo zgodovino in opisal prijateljsko razmerje, ki je vladalo med starim očetom njegovega starega očeta in papežem Pijem VI. Tudi ni pozabil omeniti cesarja Napoleona in tistega Gramoza, ki se je končal na cesti.

Ko pa pride do desetega in zadnjega papirja, preane malo z odvijanjem in prosi nevesto, naj se pripravi, da sprejme s primernim spoštovanjem najdragocenejši zaklad iz rodu slavnih Gramozov. Nato pade zadnja zavesa in pred pričakujočimi Otrobkovi očmi se posveti rodbinski cekin, lepo pritrjen na mali črni baržunasti blazini.

Otrobek ga je sprejel z velikim spoštovanjem in še z večjim veseljem, saj je držal v roki dragoceno poroštvo ženineve ljubezni, zvestobe in velikodušnosti.

Gramoz je bil pa res tisti dan velikodušen do svoje neveste. Zakaj daroval ji je — seveda le v duhu — celo oni cekin, ki ga njegovega očeta oče ni bil hotel sprejeti od Napoleona. In Otrobek je tudi tega sprejel radostno, seveda tudi v duhu.

Takoj nato pa pomežikne ženinu nekako pomenljivo in izgine v sosednji sobi. Ko pride nazaj, položi pred Gramozom precejšen zavitek in pravi s prijaznim nasmehom na ustnicah: »Pa preštej, koliko je!«

Ta odviže omot in pred njegovimi strmečimi očmi se prikažejo štiri lepe hranilnične knjižice s kaj mikavno vsebino. Mož je od razburjenja kar rdečica oblila. In čim bolj jih je pogledaval, tem bolj rdeč je postajal. Naposled jih odloži s tresočimi rokami in pravi: »Petnajst tisoč brez obresti!«

»Bo že nekako toliko,« mu pritrdi

Otrobek. »Obresti je bilo pa že lani tudi okroglo pet tisoč.«

»Torej je vsega skupaj dvajset tisoč,« se zavzame Gramoz.

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Podrobnosti iz naše velike ofenzive.

Na sovražnih tleh, 1. junija 1916.

Naša izborna zanišljena in započeta ofenziva je trajala 14 dni. Vzlic vsem neugodnim terenskim razmeram, kljub brezštevilnim italijanskim utrdbam smo prodirali vedno dalje. Vsak dan nam je prinesel novih zmag in novih lavorjev. Pod pritiskom naših strašnih, smrti in razdejanje bruhajočih možnarjev so padale laške utrdbe kot zrela jabolka v naše roke. Naše vrle čete, prepojene z duhom Radeckijevim, so prodirale dalje! Gore s svojimi naravnimi in umetnimi utrdbami, o katerih bi človek na prvi pogled sodil, da so nezavzetne, so padle navadno že po prvem naskoku. Neverjetno hitro je šlo vse naprej; po 14dnevni ofenzivi smo bili že na visoki planoti Sedmih občin. — Italijan pa, ki je s svojo premočjo celo leto zastoj butal v nas, je bežal kar se je dalo, nam pa puščal na tisoče ujetnikov, topov in vojnega materiala. — Neverjetno, a vendar resnično. — Iz teh velikih dni, iz tega zmagoslavnega pohoda v Italijo naj sledi tu nekaj mojih zasebnih doživljajev in vtisov.

Koj prve dni, ko smo mi še kot rezerva ležali na visoki planoti lavaronski, so prednje čete pri prodiranju ujele na tisoče sovražnikov ter nam pripovedovale zanimive reči. Nekaj regimentov, ki so jih naši ujeli, je prišlo prejšnji dan v največji naglici s soške fronte. Ne da bi jim dali kaj jesti, so jih pripeljali sem in jih koj poslali v boj. Uspeh je bil za nas ugoden; danes so v naših rokah.

Da so delali tako velikanske izgube na moštvu, ozemlju in vojnem materialu, italijanskim vojnim vodjem pa nemalo skrbi, to je jasno. Zato so si pomagali z vsemi mogočimi sredstvi. Iz izpovedi ujetnikov so imeli baje njih častniki strog ukaz, da morajo vsakega moža, ki vzdigne roke, da bi se vdal, takoj na mestu ustreliti. Zraven so strašili, da Avstriji z ujetniki grozno ravnaajo in jih večidel pomore. Res izvirno! Nasprotno pa je res, kar sem se na svoje oči prepričal, da se namreč nobenemu las ne skrivi, temveč se še za njih ranjence stori vse, da pridejo na varno, v bolnice, kjer jih zdravijo z isto skrbjo kot naše vojake. — Da moštvo tem neumnostim malo vrjame, nam priča dogodbica, ki mi jo je pripovedoval ujet ital. seržant:

»Nekega večera dobimo ukaz, da s protinapadom zavzamemo od vas osvobojene naše postojanke. Pred napadom se je nam strogo zabičavalo, da naj se nobeden ne dá ujeti, ker bo od vas brez usmiljenja pobit. Jaz in moji ljudje, ki smo večinoma doma iz Vidma, sploh blizu meje, in ki vas poznamo že iz mirnih časov kot ljubeznive, dobre ljudi — vsaj jaz za svojo osebo vem, ker sem bil v miru skoraj več v Avstriji, kot v Italiji —, smo pa mislili svoje in šli

naprej. Po brezuspešnem napadu smo se zakopali blizu vaših postojank, in ko ste napadli vi, smo vas počakali in zdaj smo tu in mirno gledamo v prihodnost, srečni, da smo prosti te od brezvestnih kričačev nam usiljene vojne.

Ako bi hotel po vrsti popisati vse, kar sem zanimivega doživel teh 14 dni, bi ne bil gotov danes, pa tudi jutri še ne z opisovanjem. Zato se moram omejiti le na nekatere kratke črte.

Med potjo smo videli prve italijanske postojanke, ki so jih naši pred par dnevi zavzeli. Bil je to že od narave utrjen kamenit grič, ki so si ga Lahi res imenitno priredili za obrambo. Kritja so večidel betonirali ali vsekali v živo skalo. Krogi in krogi so obdali to trdnjavo z debelo bodočo žico, ki jo s škarjami ni mogoče prežati. Žico so prepregli tako na goro, da bi človek mislil, da je res neprehodna. Kot bi jo pajek prepredel!

Toda kaj je vse to, če začnejo naši 30:5 butati notri? Krasno urejeni in utrjeni hriček je danes ena sama razvalina, grozen labirint, poln vseh najraznovrstnejših predmetov, razmetanih vse križem, poln groznih zijajočih lukenj, izkopanih od granat. Zares grozen je učinek ene take velikanke. Kar bi imelo 10—15 mož celi dan dosti delati, naredi ona v enem trenutku!

Zadaj za postojankami so imeli Italijani mojstrsko narejeno pokopališče za padle: na kakem mestnem pokopališču. Zdaj je tudi to precej poškodovano od granat. Seve, Italijani so imeli celo leto časa tu gori in so se čisto po domače uredili. Saj so jih celo žene obiskavale, ki smo jih pa s presenetljivim napadom ujeli, tako da imamo zdaj še ženske ujetnike.

Ko smo 23. maja zvečer prestopili pravo državno mejo, smo se na nekem travniku vlegli k počitku, da tu prenočimo. Kot bi trenil, pa se je nebo pooblačilo in vlila se je ploha kakor da so se odprle vse zatvornice neba. Vmes je treskalo kot da je sodnji dan. Dvakrat je udarila strela v bližnji gozd in nam pobila nekaj mož in konj. Res pravo Cadornovo vreme, ki je nam pokazilo spomina vreden dan, ko smo prvič stopili na sovražna tla. Mokri do kože smo noč bolj prečuli kot prespali. Enako kisto vreme smo imeli potem cele tri dni, ki pa nas ni oviralo kot Cadorna, temveč smo, čeprav mokri do kože in trepetajoči mraza, šli naprej in zavzeli mogočni gori Monte Moschiach in Monte Drole. Tu so se Italijani brezupno branili in protinapadali, slednjič so jo vendar morali popustiti brzih krah dol na planoto Asiago, pustivši polno mrtvih, vojnega materiala in celo baterijo topov, ki smo jih obrnili za njimi tako, da je mnogi na begu končal od lastnega orožja pobit!

Ko je padlo še lepo mestece Asiago s svojo bersagliersko vojašnico (ca 1000 m), obdano z vencem ljubkih vasic, na lepi planoti z bogatimi gozdi in travniki, smo zajeli tu cele magacine najraznovrstnejših stvari, posebno salam, sira, ki ga pridelujejo v veliki meri. Le škoda, da so hudobneži, ki jestvin v naglici niso mogli rešiti, iste precej pokvarili, vino zastrupili, moko polili s petrolejem in zažgali. Vendar je še

vseeno dosti ostalo in imenitno smo se maštali z laškimi oblikami!

Kar hudobec ni mogel uničiti na našem begu, uničuje s tisto ubogo artiljerijo, kar je še ima. Krasen, visoki stolp v Asiago je najprvo vzel na piko in ga pol odbil, kakor da je on kriv njih smole! — Ljudje so povsod izbežali, nikjer ni žive duše.

Ko je neki naš lovski bataljon napadel utrjeno goro Monte M., so Italijani zopet enkrat pokazali svojo izdajalsko naravo. Na naš poziv so šli proti nam s puškami na rami, kot da se hočejo podati. Naenkrat pa se vržejo na tla in otvorijo hiter ogenj. Naši razkačeni, vsled izdajstva pa skočijo nanje in jih potolčejo do zadnjega.

V zapuščenih italijanskih postojankah sem našel zanimive stvari. Tako n. pr. laško-slovensko slovnico s posebnim ozirom na patroljo. V njih je kakih tisoč besed broječ besednjak, kratka slovnica in pogovori za vojaško rabo. Knjiga je bila »riservato« izdana v Rimu od »Capo del Stato Maggiore« leta 1913., torej še pred vojno! In vendar se tu v pogovori imenujejo naše patrolje »sovražne!« Dobesedno stoji: Ali ste videli sovražne (avstrijske) patrolje tukaj? — Lepa zaveznica, ki nas na skrivnem imenuje sovražnike, pred svetom pa drži z nami!

Dalje sem našel karto, na kateri je naslikan Oberdank, ki je, kot znano, v Trstu položil svojo zlobno roko na osebo našega presvitlega cesarja; vidi se na sliki, kako Oberdanka Bog Oče z odprtimi rokami sprejema v nebesa. Spodaj pa stojita roko v roki dve ženski, predstavljači Trst in Italijo, in gledata ta čudni »vnebohodi«. — Na drugi sta naslikana naš in nemški cesar; z grozo gledata na Boga, ki jima z ognjenim mečem grozi. Zgoraj je napis: Ura maščevanja je prišla! — Da, prišla je, a ne za nas, temveč zate, nezvesta zaveznica, ki te ni sram najnižkotnejših in najgrših sredstev, da bi dosegla svoj zlobni namen: iztrgati najlepše bisere iz naše krone. Ni čuda, če proslavljaš morilce in anarhiste, ker vrana drži z vrano. A vse tvoje prizadevanje je zaman! Judežovo življenje in mišljenje zasluži tudi Judežev konec!

Vide iz Mirne.

Jaz pa zdaj na vojsko grem...

Anton Bregant iz Most naznanja svoji teti, da gre zopet na fronto:

Draga teta! Pozdravljam in naznanjam, da zdaj zopet grem na bojišče. Ostanite zdravi vsi sorodniki. Vi morate za nas moliti, mi pa bomo stolkli laškega vruga. Mi bomo usuli po njih točo, da bodo poskakali vsi v Sočo; tam se bodo plavati učili. Sočo pa s krvjo zalili. Lah si misli, da je malo kranjskih fantov še ostalo; toda revež, v zmoti je; bo že skusil kol'k' nas je! Metali bomo hruške suhe, da padali bodo kakor muhe, laški polentarji vsi, ki še glava se jih drži. Pridite vi fantje naši, vi domači in mejaši: Hrvat, Slovenec, Dalmatin; kamor pridemo, vse bo »hina«.

Jaz že tretjič grem na bojišče. Ako bo božja volja, pridem zopet zdrav nazaj. Pripravljen sem pa tudi dati življenje za cesarja in domovino, kakor

se spodobi pravemu vojaku. Živela Avstrija! Živeli Slovenci!

Izpred Asiaga.

Četovodja Iv. Šepetavc, 87. pp., piše izpred Asiaga:

Daleč smo že prodrli na laško stran. Sreča nam je bila dosedaj mila. Dobili smo že važne postojanke v svoje roke. Pri prvih bojih je padel naš bataljonski poveljnik stotnik pl. Klenček in njegov pribočnik Vincenc Garbka, rezervni poročnik; poprej graščinski oskrbnik v Ptuj. Tukaj je bil lep plen: 5 strojnih pušk; mnogo smodnika, patron, orožja, vozov ter mnogo ujetnikov. 21. maja je bila ravno tako huda bitka kot prvi dan; padlo je zopet mnogo naših tovarišev, med temi četovodja Franc Blazin in Henrik Marusa, trgovski pomočnik, doma iz Koprivnice. Naj v miru počivata daleč od ljube domovine. Zdaj se nahajamo 25 kilometrov daleč na italijanski zemlji. Naznanim še, da je narednik Završnik lastnik zlate hrabrostne svetinje. Sedaj ima že vse hrabrostne svetinje.



Za naše gospodinje.

Bavarska juha. Mōči dve uri 60 g ječmena, prav toliko suhega ali zelenega graha in toliko riža, nato pa odcedi. Zreži potem par korenin korenja, par krompirjev in eno čebulo; razbeli žlico masla in vrzi vse v mast, kjer naj se eno uro počasi pari. Potem posoli in popopraj z moko, deni par gobic in peteršilja; zalij z mesno juho (je dober tudi krop) in pretlači, kadar je kuhano, skozi sito. V juho zatepi par rmenjakov in nekoliko smetane. To je prav okusna in močna juha.

Švicarska kmečka juha. Skuhaj skupaj graha, fižola in ječmena; zreži v to malo korenja, česnja in peteršilja in malo slanina ali suhega mesa. To juho hvalijo, da je jako redilna, krožnik take juhe zadostuje za kosilo.

Orehova postna juha. Dve pesti orehovih jedrc stolci ali zriblji na stroju, opari z zajemalko mleka in pari deset minut na žlici surovega masla; potem zalij s kropom ali z mlekom. Mlečni juhi daj malo sladkorja ali medu in malo sladke skorje. Ako si zalila s kropom, pa deni žlico češpljeve mezge ali pest kuhanih češpelj in zakuhaj par žlic posušenega, zribanega črnega kruha. Mlečna orehova juha je prav slastna, če prevreš na nji tudi par žlic zribanih posušenih ošipek.

Turška juha. Iz kosti, zelenjadi, malo jeter in čebule skuhaj za poldrug liter juhe. Opari četrt kile koštrunovega mesa, razreži na kocke in zalij s četrt litrom juhe, da se skuha. V istem času razreži glavico zelja, opari in zalij s četrt litrom juhe. Ko sta že mehka meso in zelje, zalij z juho par pesti riža, skuhaj in zmešaj vse vkup; nato zalij s še ostalo juho in pusti, da prevre. Juho za zalivanje skuhaš lahko dan poprej.

Tedenska pratika.

Petek, 7. julija: Sv. Vilibald, škof.
— Sv. Pulherija, kraljica. — Sv.
Lavrencij Brindiški. († 1619.)

Sobota, 8. julija: Sv. Elizabeta,
kraljica portugalska. († 1336.) —
Sv. Kilijan, škof.

Nedelja, 9. julija (4. pobink.): Evange-
lij: O čudovitem ribjem lovu. —
Sv. Efrem, cerkv. uč. († 379.)

Ponedeljek, 10. julija: Sv. Ama-
lija, dev. — Sv. Felicita in 7 sinov;
muč. († 150.) — Sv. Peter Cel.
(† 1296.)

Torek, 11. julija: Sv. Pij I., papež.
— Sv. Peter F., spozn.

Sreda, 12. julija: Sv. Janez Gual-
bert, opat. († 1073.) — Sv. Mohor
in Fortunat, oglejska mučen-
ca, zaveznika ljubljanske škofije.

Četrtek, 13. julija: Sv. Marjeta,
dev. muč. — Sv. Evgen, šk. in muč.
(† 505.)

• • •

Solnce vzhaja ob 4. u. 03 m., zaha-
ja ob 8. u. 10 m.

Luna: Prvi krajec 8. jul. pet minut
pred eno popoldne.

Sv. Janez Gualbert.

(† 1073.)

Milost božja, ki človeka dovede na
pravo pot zveličanja, večkrat čudovito
teluje. Pri Janezu Gualbertu je tako
blagodejno vplivala, da ga je iz nenava-
dne sovražnosti do ubijalca njegovega
brata iztrgala ter izpremenila v krotko
jagnje. — Rojen je bil v Florenci. Po-
svetil se je vojaškemu stanu ter se ravnal
v vsem po običajih in zahtevah
sodobnikov. Smatral si je za častno
dolžnost, da maščuje kri svojega umer-
jenega brata Hugona. Bilo je uprav ne-
kega velikega petka popoldne, ko sre-
ča na samem ubijalca. Hipoma vzkipi
nenavadne jeze, potegne meč, da bi za-
mahnil po ubijalcu. Ta pa poklekne
predenj in zakliče: »Zaradi ljubezni
Jezusa Kristusa, ki je današnji dan
umrl za nas, te prosim, prizanesi mi.
Jezusu na ljubo mi daruj življenje.«
Te besede so izvile Janezu orožje iz
rok. Ganjen in izpreobrnjen objame
ubijalca in reče: »Ker si se skliceval
na ljubezen Jezusovo, zato ti prošnje
ne morem odreči. Pustim ti življenje
in ti vse iz srca odpustim.«

Gualbert je šel nato v cerkev, kjer
se je sklonil pred podobo Križanega in

bil dolgo časa zatopljen v premišljeva-
nje. V tem trenutku je dozorel v njem
sklep, da se hoče posloviti od sveta ter
služiti Bogu v redovnem življenju. Po-
stal je Benediktinec. Odlikoval se je v
vsakem oziru, zato je bil kmalu izvo-
ljen celo za opata. Toda hotel je za
svojo dušo še kaj več storiti. Podal se
je v samoto Kamaldoli k sv. Romual-
du, nato pa v zatišje Valumbrosa, kjer
je prebil dolgo vrsto let v molitvi in
pokori. Pri njem se je zbralo polago-
ma več spokornikov, ki so živeli skup-
no po pravilih sv. Benedikta. Umrl je
poln zaslug v starosti 88 let. — Dosti-
krat se čuje: »Ne morem odpustiti.«
Ali si se pa že tudi potrudil, da bi od-
pustil in se spravil s sovražnikom?!
Janez Gualbert je bil celo vojak, člo-
vek iz mesa in krvi, kakor ti, pa je le
odpustil. Ako rečeš: »Pa nimam iste
pomoči in milosti, kakor sv. Janez,« ti
odgovarja sv. Ambrozij: »Prosi Boga,
pa ti jo bo gotovo podelil.«

Vsled slabe neredne hrane in vsled po-
žrežnega zauživanja na pol kuhanih, neprebav-
ljivih jedil, si je že marsikdo trajno pokvaril
želodec in črevesa. V takih slučajih svetujemo
želodec ojačiti in črevesa pripraviti zopet do
rednega delovanja, medtem ko jemljemo dalj
časa Fellerjeve želodec krepčujoče, lagodno od-
vajajoče rabarbarske kroglice z znamko „Elza-
kroglice“. Vsak zdravnik bo potrdil, da v „Elza-
kroglicah“ se nahajajo sestavine rabarbarskih
korenin, krepčajo želodec. „Elza-kroglice“ so
najprijetnejše odvajalno sredstvo; ne dražijo
čreves in ne navadijo telesa na redno uporabo.
Vsled pospešenja menjanja snovi, učinkujejo
tek pospešujoče in kri čisteče, ter jih radi uži-
vajo ženske in otroci. Tudi za odstranitev ne-
željene toščice so neškodljivo sredstvo. 6 škatlic
stane na vse strani franko 4 K 40 v. 12 škatlic
franko 8 K 40 v., pristne le od lekarnarja E. V.
Feller, Stubica, Elzatr 16 (Hrvatska). Kot olaj-
šalec bolečin pri vseh še tako močnih napadih
bolečin, se je tokom let obnesel pri vsakomur,
kdor je napravil poskus s Fellerjevim dobro-
dišečim rastl. esenc. fluidom z znamko „Elza-
Fluid“. Za poskušnjo 12 steklenic samo 6 kron,
franko. Tisoči priznanih pisem. (sv.)

Vinogradniki!

Po naših vinogradih se je pričela
močno razvijati plesnoba na groz-
dju. Če se hitro lotimo, se dá grozdje
še ohraniti.

Najbolj priznano sredstvo proti
plesnobi je žveplanje v lepem, su-
hem, vročem in solnčnem vre-
menu, s finim žveplom. Kdor ima
žveplo, naj tedaj trte, zlasti groz-
dje, takoj dobro in previdno popraši.

Kjer ni žvepla, se je poslužiti ka-
lijevega hipermanganata, ki
je dobro nadomestilo za žveplo. Na 100
litrov vode se vzame 10 do 12 dek hiper-
manganata in 2 do 3 kg ugašenega ap-
na. Vsaka snov se raztopi zase, razto-
pini se zlijeta skupaj in se zmes takoj
porabi. Grozdje je treba s to tekočino
tako močno poskropiti, da od njega
kaplja. Vsaka jagoda se mora z njo ob-
liti. Škropi se v suhem, a ne v prehudo
vročem vremenu.

Po preteku enega tedna se škrop-
ljenje ponovi. Če je treba, se škropi tu-
di večkrat. To velja tudi glede žvepla-
nja. —

Pa ne samo plesnoba, tudi perono-
spera (palež) je pričela trte napa-
dati. Kdor še ni v tretjič škropil, naj to
nemudoma stori! Vzeti je tričetrt
do 1 kg galice, enako množino galuna
in dvakrat toliko ugašenega apna na
sto litrov vode.

Taki škropilni zmesi se primeša
lahko tudi še raztopina 10 dek hiper-
manganata, ki se dobi pri c. kr. kmetij-
ski družbi v Ljubljani, kilogram po 6 K.

Tedaj hitro na delo, da ne
bo zamujeno!

Kandija-Rudolfovo, 3. julija 1916.

C. kr. vinarski nadzornik:
B. Skalický.



To in ono.

Dober svet. Peter Livornski, znan
po svoji učenosti, pa tudi hudomušno-
sti, ni imel nič premoženja ter je živel
v večnem pomanjkanju. Nekoč bi bil
rad, da bi ga brodar prepeljal čez reko
Arno na Laškem. Drobíža, da bi plačal
čolnarino, seveda ni imel; zato pravi
brodarju: »Priatelj, denarja nimam,
da bi ti plačal vozarino; dal ti bom pa
dober svet, ki je zate zlata vreden.« —
Brodar ne mara izpočetka nič slišati, a
se slednjič iz radovednosti le da prego-
voriti. Ko sta bila na oni strani vode,
zahteva brodar obljubljeni nauk. »Lju-
bi prijatelj«, pravi Peter, in potrklja
voznika po rami, »ako boš vsakemu
potniku tako ustregel, kakor meni, ne
boš nikoli nič zaslužil.«

Prazna vera. Vrače ginevajo tudi med
našim ljudstvom; nekaj jih pa, žal, še živo-
tari tuintam. Kaže se pa, da se hočejo bolj
ugnezdi v takih krajih, kjer peša vera v
razodeti božji nauk. Po velikih mestih se

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na frajnem kašlju.
Izže je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašljem, ki s Sirolinom ozdrave.

3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno
olehča naduha.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin
z ugodnim vspehom na splošni počutek.



preživlja, in sicer izborni, prav veliko šte-
vilo takih žensk, ki se pečajo z vražar-
stvom, vedeževalstvom in drugimi podob-
nimi sleparijami.

Marsikje so se še ohranile številne
vražarske čenčarije glede otrok, njih roj-
stva, telesnega razvoja itd. Naj omenjamo
samo nekatere take vraže. Tako pravijo:
»Če pride otrok opolnoči na svet, bo šla
njegova pot nizdol (ne bo kaj prida); ako
pride predpoldnem, bo šla njegova pot kvi-
šku (bo srečen).« In zopet: »Petkov otrok
— je otrok bolečin; nedeljskemu otroku
se pa smehlja sreča ob zibelki.« Seveda so
to same besede in nič drugega. Uprav
marsikak otrok, ki je bil rojen na nedeljo,
je okušal bridkosti življenja v veliko večji
meri, kakor petkovi otroci. — Sliši se da-
lje to-le: »Kdor otroka prvo leto tehta,
meri, mu lase striže, mu s tem krati srečo.«
Čudno! Potem bi morali biti uprav otroci
revnih in preprostih staršev najsrečnejši,
ker jih starši navadno nikdar ne tehta-
jo in ne merijo. Neka druga vraža ne
obeta otrokom nič dobrega, če jih starši
večkrat drže pred ogledalom, ali če drugi
izražajo začudenje nad njihovo lepoto. Ne-
kateri prorokujejo otrokom iz zobkov —
srečo ali nesrečo. Ako se prikažeta prva
dva zobka v zgornji čeljusti, tedaj rasteta
— proti grobu; ako se pojavita najprej od-
zdolej, potem rasteta proti solncu (kazeta
srečo). Vse to so — kakor rečeno — praz-
ne marnje, ki smo jih zapisali v spomin
praznovernih časom.

Iveri.

Ne jezi se čez nobeno stvar — sicer
se boš čez vse jezil.

Kdor govori, kar hoče, mora včasih
slišati, kar noče.

Za maščevanje bodi počasen ko polž;
za dobro storiti — nagel ko ptič.

Če kdo drugo srce najde, rad svoje iz-
gubi.

Najnovejše z bojišč.

Vojska z Lahl. Topniški boji na
južni obsoški fronti divjajo brez pre-
sledka. — Na prostoru pri Monte Inter-
roto je ujel poročnik Kaiser s 6 mož
močno patroljo spodnještajerskega do-
mobranskega polka 266 Lahov.

Vojska z Rusi. Pri Kolomeji se po-
navljajo obsežni boji z nezmanjšano
silo. Prodiranje naših proti Lucku na-
preduje.

Vprašanja in odgovori.

A. M. Kranj: Vsekako. Prošnjo bo-
ste naredili in poslali potom županstva
na komisijo.

M. P. L. Deželna vlada nima urada
za vojne podpore, ker je za to določena
komisija pri vsakem okrajnem glavar-
stvu. Ako je kaj podlage za zvišanje
podpore, mora novo prošnjo potrditi
županstvo. Kolikor dopušča postava,
ki je razložena že v dostikrat omenjeni
knjižici za določitev in odmero vojne
podpore, Vam bo komisija ustregla. —
Dopis morda porabimo prihodnjič.

M. G. — Sodji vrh, Semič: Točno
rešitev Vaše zadrege najdete v knjižici
»Pravice v poklicancev v vojno službo
in njih družin«, str. 6. — Knjižico pro-
daja Kat. bukvarna v Ljubljani.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 28. junija: 30, 89, 67, 75, 79.
Dunaj, 1. julija: 7, 45, 13, 54, 77.

SKRIVALNICA.



Kje je izprehajalec?

Proti okuženju

se moramo sedaj tembolj varovati,
ker nastopajo razne nalezljive bo-
lezni, kot: škrlatica, ospice, koze, ko-
lera, legar z večjo močjo. Radi te-
ga pa

vporablajte

povsod, kjer nastopajo take bolezni,
dobro razkuževalno sredstvo, ki bi
moralo biti pri roki v vsaki hiši.
Najbolj priljubljeno razkuževalno
sredstvo sedanosti je glasom razis-
kavanj na zavocih prof. Löfflerja,
Liebreicha, Proskauerja, di Vestea,
Vasa, Pfeifferja, Vertuna, Pertika i. dr.

LYSOFORM

ki je brez duha, nestrupen in cenen
in naprodaj v vsaki lekarni in dro-
žeriji v izvornih steklenicah (zeleno
barve) za 1 krono. Učinek Lysiforma
je točen in zanesljiv, vsled česar ga
mnogi zdravniki priporočajo za raz-
kuževanje bolniških postelj, za umi-
vanje ran, oteklin, za antiseptične
obveze in za izpiranja.

Lysoformovo milo

je fino, prijetno, čisto toaletno milo,
ki vsebuje Lysoform in učinkuje an-
tiseptično. Prenese je najobčutljivej-
ša koža, tudi pri otrocih in dojenčkih.
To milo stori kožo mehko in prožno
in jako prijetno diši. Enkratni pos-
kus Vas bo prepričal in bode na-
prej rabili vedno samo to milo, ki
je draga samo na videz, v rabi je
pa jako ceno, kor je dolgo v rabi.
Kos stane K 2.—

Lysoform s poprovo meto

je močna, antiseptična ustna voda,
ki odstrani hitro in zanesljivo slab
duh ust, beli zobe in jih ohranja.
Rabi se lahko po zdravniškem navo-
dilu tudi pri katarih vratu, kašlju in
nahodu za grgranje. Zadošča nekaj
kapljic na kozarec vode. Izvirna ste-
klenica stane K 2.— in je na prodaj
v vsaki lekarni in drožeriji. — Za-
nimivo knjigo pošlje zastoj in pro-
sto poštino vsakomu »Gesundheit
und Desinfektion« kemik HUBMANN,
referent Lysoformovih tovarn.

615 DUNAJ, XX, Petraschgasse 4.
Dr. Keleti & Murányi.
Lysoformove tovarne, kemična tovarna, Upešt.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega.
Zunanji vlagatelj se za pošl-

4³/₄%

ljanje denarja na razpolago brez-
plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven
odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačili. — Dovoljujejo se ranjšiska
posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poročstvu.

Perspekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 660.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta
1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelaz in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Grušen, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar,
dekan v Kranju; dr. Marhar Alojzij, gimn. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kanonik
v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remge, ravatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik,
c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Učenšek, prof. bo-
goslovja v Ljubljani; Fran Verbic, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani; Člani: Anton Čadež, katehet v Lju-
bljani; K. Graber, c. kr. lin. ing. in profesor v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; Avgustin Zajec, c. kr.
in. inženir in posadnik v Ljubljani.

Šriporočamo

*kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!*

Čevlje za dame

ali prazniške za dekleta in tudi za otroke, le fino, trpežno in moderno blago vseh vrst, takoj prekrbi in razpošilja domača veščakinja na povzete po najnižjih dnevni cenah proti nagradi 50 vinarjev na paru, za trud nabave in pošiljanje. Pri naročilu je potrebno navesti: a) številko velikosti ali poslati obris stopala; b) navesti vrsto in barvo usnja (boks ali ševro); c) oblike (amerikansko, kavalirsko ali drugo); d) visoke ali nizke, šivane ali zbite; e) boljše ali cenejše blago. Neugajajoče se zamenja. Ker cene rastejo in blago primanjkuje, se temveč prihrani čim prej se naroči. Zgodnostjo

Hermina Pavliček,
Bana, H. Roth Kreuzgasse 5/10.



500K

Vam plačam
kako Vam
ali kurjih očen, bradav
vic in trde kože tekem
3 dni s korenino brez
bolečin ne odpravi
KIA-BALSAM
Cena lončka s jamstvom
nim pismom K 1.50, 3
lončki K 4. — 3 lonč
kov K 5.50.
Potenje nog in rok od
pravi ita prašek. Cena
K 1.50, 3 lončki K 3.50.
Komeny Kaschan
(Kassa) 14 poštni predal
1-818 Ugrsko.
100.000 zahvalnic.

**Agitirajte
za
Domoljuba**

Sprejmeta se

dva učenca

za kovaško obrt pri J. Flander, Železniki, Gor.



Izdelovanje in naj-
večja zaloga

killnih pasov

(bruh-bandov)
Trebušni pas od K 5.17,
8 do 20; killni pasovi od
K 4.5, 8 in 8; pasovi na
obo strani podvojeni vane,
pasovi za otroke od K 1.80,
do 4. — Zaloga blaga iz
gumija za zabice in bol-
nica, gumijeva nogavica
in blazine. Umotno nogo,
roka itd. Za gosp. zdrav-
nike, sotoja, vazkovrstnih,
inšamentov.
Za robitna naročila so
priporočila

K. PIOTROWSKI, Ljubljana
33 Sv. Petra cesta (Levčeva hiša) št. 33.

Na karkarčih vseh. Vselejsem po poštni predal 1-818 Ugrsko.

Lončene peči in štedilniki

se dobijo po zmernih cenah, dokler je še kaj
zaloge.

Ivan Gregorc, Mengeš.

Sprejme se v službo pošten in trezen, oženjen
kmet za

oskrbo neke kmetije

Vešč mora biti v pisanju in vseh kmetijskih
delih — zlasti v svinjereji. Plača po dogovoru.
Ponudbe na naslov: Šivilnorojska zveza, Homec,
pošta Radomlje.

Naročajte sobotnega Slovenca

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojstrsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju zamenjam!

Velika izbira ur, verižic,
prstanov, lepoticja, daril
itd. v velikem

krasnem ceniku.

katerega zahtevajte za-
stoj in poštine prosto.

Zlato uro zastoni!

Natančneje v krasnem ce-
niku, ki se pošlje zastoni
in poštine prosto.

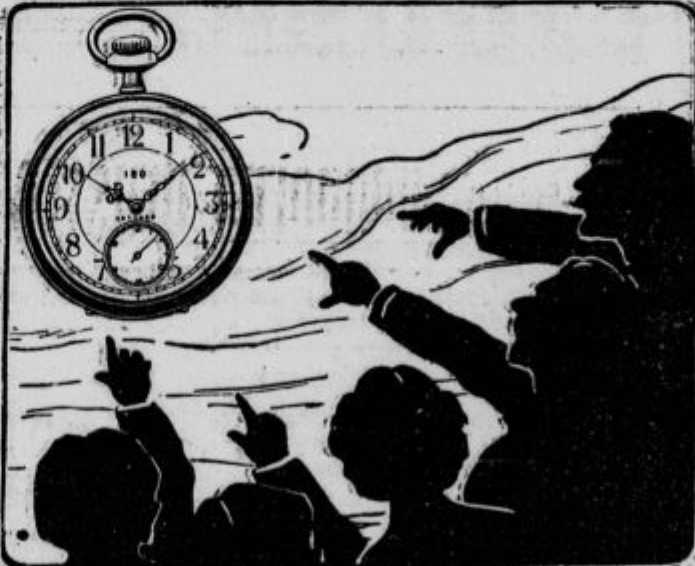
**Tako sodijo vse stranke! Tisoč takih
pisem Vam lahko pokažem!**

Po letih še ni popravila potrebna!

Moji znanci so zelo iznenadeni, da ona ko-
vinasta ura, katero sem pri Vas kupil K 4.10,
še ni bila popravljena in gre vedno dobro.
Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega ne-
čaka. Vsoto K 4.10 pošljem istočasno po
poštni nakaznici na Vas.

Vas najlepše pozdravljam
Skaričev pri Krapini. Franc Mlinarič, pos.

Vse ure so natančno preizkušene!



Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokollirana tovarna ur v Švicli.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Gospodarska Zveza v Ljubljani

ima v zalogi sledeča krmila:

Orehove tropine (cele) v ploščah po K 84— in zmlete a K 87— za 100 kg brez vreč.

Rapsove tropine v ploščah po 76 K brez vreč a 100 kg.

Olupke sladkorne pese v balah in vrečah po 50 kg a K 53— za 100 kg brez vreč.

Sladkorno krvno klatjo po 51— K za 100 kg z vrečama vred.

Poljedelci! Naročajte pri Gospodarski zvezi semena, ječmen, domačo in nemško deteljo, grahico in semensko koruzo za zeleno krmo.

Kmetovalci! Preskrbite si od Gospodarske zveze kajnita, kalijevo sol, 8% kalijev, 18—20% mineralni in kostni superfosfat, mešana gnojila, zlasti 14% žlindro, ki se dobi v papirnatih vrečah po 50 kg za K 10— a 100 kg z vrečo vred. Naročniki naj dostavljajo lastne vreče franko naš naslov, sicer se naročila ne bodo mogla izvršiti, ker železnica v papirnatih vrečah blaga ne sprejema. Dobi se tudi v platnenih vrečah po 13-20 K a 100 kg z vrečo vred.

Odslej prodaja knjižico „Živnoredel in vojna“ **Katoliška Bukvarna.**

Gospodarska zveza pa **nakupuje** tudi po najugodnejših cenah koruzne storije, ajdove, prosene in druge pleva.

Poljedelske stroje, motorje, mlatilnice itd. naročajte le pri **Gospodarski Zvezi.**

Izberno se je obneslo za vojske v vojski in
aspih za vsakega kot najboljši

bol oblažajoče mazanje

pri preoblecenju, reumatizmu, gihtu, lažencu,
prnu, vratni in bolesti v hrčcu

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. napetel
compos.

Nadomestilo **Sidro-Pain-Expeller.**

Steklenica kron. — 90, 1'40, 2'—.

Dobiva se v lekarnah ali direktno
v Dr. Richter-ja lekarni „Pri slatnem lezu“,
Praga, I., Elizabetina cesta 6.

Dnevno raspoštjanje.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi
Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila
po 14 mesečni rabi pomade, ki sem
jo iznasa sama. To je edino sred-
stvo proti izpadanju las, za njih rast
in negovanje, za ojačitev lasišča,
pr. moških krepko pospešuje rast
brade, in že po kratki dobi daje lasem
in bradi naravni blek in polnost, in
jih varuje pred prezgodnjim osivenjem
do najvišje starosti

Lonček po 4, 6 in 10 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem
svetu s poštami povzetjem ali denar
naprej iz Iivornice, kamor je naslovljati
vsa naročila

Ana Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt 11.

Ako naročite

in to nemudoma storite,

1 sročko avstr. rdečega križa, 1 sročko ogrskega
rdečega križa, 1 sročko budimpeštanske bazilike,
1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1890, 1 do-
bitni list 4% ogrskih hip. srečk iz leta 1884.

(Naslednji obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron
12 žrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 K)

dobite igralno pravico do dobitkov
ene turške srečke v znesku do

4.000 frankov popolnoma zastoni!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno:
Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.

n. a. drž. civil. in ratno, nezd. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt,
otroških dot. rentna in ljudska, neizgodna in
jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.
Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov.
že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838 —
Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.122 70
V letu 1914 se je izplačalo za-
varovalcem na dividendah
čistega dobička K 432.232-66

Kdor namerava skleniti življenjsko zavarovanje veljavne krate za vojno
zavarovanje, naj se v lastno korist ohreje do prvi imenovane podružnice.

Prospekti zastoni in poštne prego.

**Sposobni zaslopniki se sprej-
mejo po najugodnejšim pogoji.**

Marije Terezije cesta 12.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta štev. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko
cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

**Vloge v „Ljudski posojilnici“ so po-
polnoma varno naložene, ker poso-
jilnica daje denar na varna posestva
na deželi in v mestih.**

4 1/2 %

**Rezeruni zakladi znašajo okroglo
kron 800.000—. Stanje hranilnih
vlog je bilo koncem leta 1915
23 milijonov kron.**

brez odbitka rentnega davka, katerega pla-
čuje zavod sam za svoje vložnike, tako da
dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone
50 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi
po pošti in daje za njih vplačilo na razpo-
lago poštne položnice. Sprejema tudi vloge
na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom
posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez
nje na osebni kredit proti poroštvu ali
zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se
eskomptujejo najboljše.

